

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

Vectorul European al R. Moldova din perspectiva Consilierului Prezidențial Dan Dungaci

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 05 septembrie 2010, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. *Îngrijorarea Moscovei privind politica europeană promovată de Alianța pentru Integrare Europeană*
2. *Restricțiile impuse de Rusia pentru importul vinurilor, fructelor și legumelor moldovenești*
3. *Alternativa politicii pro-europene a Alianței pentru Integrare Europeană*
4. *Semnarea Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE și beneficiile acestuia*
5. *Obținerea regimului liberalizat de vize*
6. *Conflictul transnistrean piedică sau nu în acordarea de către UE Moldovei a regimului liberalizat de vize*
7. *Rolul UE în procesul de reglementare transnistreană*

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: *Bună ziua stimați ascultători! Sunt Corneliu Rusnac și vă salut la o nouă ediție a emisiunii de sinteze și dezbateri pe teme de politică externă, emisiune realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.*

În emisiunea de astăzi vreau să vă prezint o discuție cu dl Dan Dungaci, Consilier al Președintelui Interimar Mihai Ghimpu în problemele integrării europene. Recent într-un interviu la TVR, Ministrul de Externe Teodor Baconschi declara că ar putea exista o posibilă legătură dintre scandalul recent de la Moscova privind acuzarea diplomatului român Gabriel Grecu de spionaj și susținerea pe care România o acordă R. Moldova. Teodor Baconschi a spus că, citez „avem la orizont și alegerile anticipate din țara vecină, adică din R. Moldova deci, probabil că există și o anxietate față de ceia ce la Moscova probabil este privit ca risc ca R. Moldova să devină pre apropiată de UE”. L-am întrebat pe dl Dan Dungaci de ce ar fi Moscova îngrijorată de politica europeană pe care o promovează actuala coalitie de la Guvernare?

1. *Îngrijorarea Moscovei privind politica europeană promovată de Alianța pentru Integrare Europeană*

Dan DUNGACIU, Consilier al Președintelui Interimar Mihai Ghimpu în problemele integrării europene: Senzația mea este că în acest spațiu în care ne aflăm noi acum este foarte riscant să crezi în coincidențe. Lucrurile nu se întâmplă chiar atât de întâmplător și nu spun lucrul acesta fără teme, mai ales că nu este vorba doar de evenimentele relatate de dl Baconschi, intervenția domniei sale, este vorba și de alte lucruri, cel puțin bizare, care s-au petrecut în ultima vreme și care arată un anumit interes față de ceia ce i se poate întâmpla R. Moldova sau față de ceia ce declară liderii Alianței pentru Integrare

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

Europeană că ar trebui să i se întâmple R. Moldova. Și dacă până la constituirea actualei Alianțe aceste vorbe sau mai rostit pentru că, cel puțin din 2005 încolo problema integrării europene era pe buzele tuturor, toată lumea vorbea despre integrare europeană, acum lucrurile s-au complicat, s-au schimbat în sensul că chestiunea aceasta chiar se întâmplă. Nu integrarea europeană propriu-zisă, lucrurile sunt mai complicate aici dar, chiar dorința de integrare începe să capete contur. Ei bine și în acest context care, sigur, se leagă și de context electoral, contextul referendum-ului, apar lucruri care i se întâmplă R. Moldova fără o explicație foarte clară și așa numi aici nu doar cele relatate în preambulul dvs. dar, așa numi aici și un tip de campanie care a apărut în presa internațională dintr-o dată, brusc și în care R. Moldova este asociată cu state cu care în realitate nu are nici o legătură dar, este regizat în așa fel încât să sune foarte prost în ochii opiniei publice occidentale. Nu spun că aceste lucruri sunt decisive dar, sunt importante pentru că ele creează atmosferă și deciziile politice se iau într-o atmosferă. Această atmosferă dacă este creată și devine defavorabilă unui proiect de integrare a Uniunii Europene sau a unui proiect de extindere atunci sigur că și R. Moldova ar putea fi afectată. Pe lângă asta scandalul care a fost deja anunțat aici, România este avertizată prin acel episod intens mediatizat în Federația Rusă, un episod care a fost înainte relatat, ulterior pus și pe televizor ca și cum prima intervenție publică nu ar fi fost suficientă. Deci, acolo s-a urmărit, pentru cine a văzut lucrurile acestea mai atent o campanie mediatică explicită, ceia ce nu se face ca să mă exprim doar în acești termeni, nu se face pentru că atunci când se întâmplă asemenea incidente chiar dacă ar fi fost reale, să se procedeze în acest fel. Deci, acolo s-a orchestrat o acțiune mediatică împotriva României ca să vadă lumea că România este și trebuie să fie pedepsită. Adăugați la asta și embargo-urile subite care s-au petrecut, adăugați la asta declarații destul de dure care au venit de la Moscova la adresa R. Moldova dar și la adresa București-ului și cred că așa vom avea întreg tabloul. Dacă luăm fiecare element, disparat, și îl scoatem din context, s-ar putea să nu înțelegem chiar totul. Dacă avem în față tot tabloul începem să ne punem întrebări și întrebările ar putea fi chiar pertinente. Senzația mea este despre vectorul pro-european pe care R. Moldova și l-a asumat dar, nu doar în vorbe ci chiar și în fapte.

Corneliu RUSNAC: Apropos de embargouri, am văzut că Rusia a recurs până acum la restricții pentru vinurile moldovenești, iar mai nou și la fructele și legumele din R. Moldova, în ce măsură aceste restricții au legătură cu politica pro-europeană a R. Moldova și ne putem aștepta la noi restricții și noi presiuni din partea Moscovei?

2. Restricțiile impuse de Rusia pentru importul vinurilor, fructelor și legumelor moldovenești

Dan DUNGACIU: Cred că aici este foarte important și modul în care Federația Rusă își va construi proiecția sa politică și geopolitică pe termen scurt și pe termen mediu. Dacă vrea să fie această vecinătate conflictuală, din diverse motive că nu au legătură numai cu R. Moldova dar, poate din motive de negociere. Federația Rusă este statul cu cei mai mulți vecini și negociază în același timp mai multe dosare și atunci poate că ai nevoie să creezi o situație conflictuală într-o zonă ca să ai o putere mai mare de negociere chiar pe alte dosare. Fac o paranteză, vă aduceți aminte când au existat, când s-a petrecut în Federația Rusă summit-ul UE – Federația Rusă, inamicul principal era România care chipurile ar fi dat foarte multe cetățenii și care ar face foarte mult rău în vecinătatea, ceia ce Federația Rusă numește vecinătate apropiată, și toată lumea de la Moscova acuza România. Problema este evident că nu avea

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

realitate dar, România era folosită atunci ca să se detoneze atunci de la problema din Georgia care într-adevăr era reală, extrem de dură și de presantă pentru Federația Rusă. Modul în care Federația Rusă se proiectează în exterior, asta sigur că depinde de ea și s-ar putea ca R. Moldova să nimerescă precum în bancul acela celebru cu iepurașul care se primblă prin pădure și ea bătaie fie că poartă șapcă fie că nu poartă șapcă. Problema nu este ca ai sau nu șapcă, problema este că dacă vrei să creezi conflict îl creezi. Federația Rusă, senzația mea este, că de multe ori acționează așa. Care este cel mai bun lucru în acest caz sau ce poate face R. Moldova în această situație, știți cum spunea cineva că cel mai pragmatic lucru este o bună teorie. Adică, trebuie să ai o concepție clară despre unde vrei să ajungi și cum vrei să faci asta.

Idea pe care o tot auzim că R. Moldova trebuie să fie pragmatică în relația cu Federația Rusă riscă să se transforme într-o frază lipsită de conținut pentru că nimeni nu înțelege ce e aceia pragmatism până la urmă sau unde ne va duce el. Aici e problema de fond și s-a văzut foarte clar. În ciuda unor declarații care s-au făcut foarte cosmetizate, foarte pline de speranțe la adresa Federației Ruse au venit acele embargo-uri fără nici o justificare sau, aparent, fără nici o logică și sigur că acest pragmatism trebuie cu siguranță redefinit sau trebuie schimbați parametrii relației. Senzația mea este că dacă vrem să păstrăm cuvântul pragmatic în relația cu Federația Rusă, cel mai pragmatic lucru este, și repet ce s-a mai spus, reconfigurarea economică a R. Moldova, adică identificarea unor piețe alternative. Acesta ar fi cel mai pragmatic lucru și dacă ar fi să extragem un lucru pozitiv din acest embargo cu care a fost amenințată R. Moldova sau care s-a aplicat efectiv, este această forțare, efectiv, pe care a resimțit-o Guvernul R. Moldova, să-și caute alte piețe pentru că acuma de data aceasta lucrurile sunt serioase. Și faptul că relația cu România s-a redeschis și din această perspectivă, deci, în termeni foarte concreți, dincolo de declarațiile politice care au uneori un iz retoric de înțeles dar, nu este foarte aplicat de multe ori, deci, faptul că s-au redeschis aceste relații pe dimensiunea agro-alimentară înseamnă un lucru foarte important. Și așa spune în plus că această chestiune trebuia începută mai demult, cu atât mai mult cu cât România are, chiar dacă nu este reprezentant ei dar, a trimis în Comisia Europeană, chiar în Comisia Europeană pentru Agricultură. Să fim foarte limpezi, comisarul pentru agricultură nu este reprezentantul României în Comisie dar, asta nu înseamnă că având o cunoaștere directă, nemijlocită a acestui spațiu nu poate să facă multe, inclusiv pentru relația România – R. Moldova pe dimensiunea aceasta agro-alimentară.

Corneliu RUSNAC: Actuala politică pro-europeană a autorităților moldovene ar putea avea alternativă?

3. Alternativa politicii pro-europene a Alianței pentru Integrare Europeană

Dan DUNGACIU: S-a spus la un moment dat că R. Moldova fiind între est și vest trebuie să fie un soi de punte între aceste două spații. Ideea de punte în această zonă, care s-a folosit și la noi la un moment dat trebuie să fie înțeleasă foarte bine. Puntea poate să fie un loc care te identifică ca nefiind nici unde. Când ești punte nu ești nici unde sau când ești punte înseamnă că nu ești în vest. Când ni se spune punte și suntem aici la frontiera euro-atlantică trebuie să fim foarte atenți pentru că ideea R. Moldova, din câte am înțeles, nu numai eu dar, toată lumea care urmărește acțiunile și discursurile oficiale este să se integreze sau să se apropie cât mai puternic de UE, ulterior să se integreze în UE deci, nu să rămână o punte. Nu am auzit nici un politician în R. Moldova care să spună că „Scopul meu în politica externă este să fac din

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

R. Moldova o punte. Nu, vreau să o duc în UE”. Dacă rămâi punte este un mare risc. Asta înseamnă în traducere diplomatică că nu ești în interiorul clubului, ești în afara lui. Ți se conferă titlul de punte, peste care, dacă nu ești foarte atent, pot să treacă mulți peste tine și atunci situația nu este de loc comodă. Nu mai vreau să repet aici, ce s-a mai spus că măgarul lui ... s-a uitat când la o căpiță când la alta, în sfârșit murind de foame pentru că povestea este deja cunoscută. Ceia ce vreau să spun, este sigur nenatural să spui că un stat care se învecinează cu zona răsăriteană trebuie să se întoarcă cu spatele sau să aibă nici o relație cu acest spațiu. Evident că este natural să fie așa. Problema este din ce poziție o faci asta. Și Polonia a avut relații cu Federația Rusă, uneori bune alteori mai puțin bune dar, a făcut-o având garanția că în spatele ei stă UE și NATO. Și chiar dacă la un moment dat Polonia a iritat nițel UE, era copilul teribil care tocmai bloca acorduri bilaterale între Bruxelles și Moscova, tot a făcut-o știindu-se că UE o are mai aproape pe Polonia, sau NATO decât Federația Rusă, Polonia, repet, fiind parte a clubului. Deci, este evident. Când ești la frontieră, fatalmente ai relații cu răsăritul. Statutul este problema și R. Moldova ca să aibă capacitatea să aibă relații cu Federația Rusă, în așa fel încât să nu fie de fiecare dată pusă la colț sau șantajată într-un fel sau altul, trebuie să acceadă la un statut mai bun și statutul acesta mai bun, în zonă, ți-l dă apartenența la NATO și UE. R. Moldova fiind neutră, încearcă să intre direct în clubul UE și de acolo, cu siguranță, va avea altă poziție de negociere cu Federația Rusă pentru că ceia ce are acum, și asta o arată experiența de zi cu zi se pare că nu este suficient.

Corneliu RUSNAC: Tratatul cu UE pe marginea Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE au demarat de mult timp, au avut loc mai multe runde de negocieri până acum dar, când va putea fi, totuși, semnat acest Acord și ce ar avea de câștigat R. Moldova de pe urma lui?

4. Semnarea Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE și beneficiile acestuia

Dan DUNGACIU: Este o întrebare extrem de complicată pentru că acest Acord de Asociere are mai multe dimensiuni care fiecare dintre ele are mai multe subcapitole. Se vorbește foarte mult în R. Moldova astăzi despre regimul liberalizat de vize, de pildă, care este o chestie concretă pe care omul o simte nemijlocit. Este un lucru pe care poți să-l folosești, dacă îl capeți astăzi poți să îl folosești mâine. Problema este când poți să-l capeți sau cum poți să-l capeți pentru că lucrurile sunt nițel mai complicate decât cum s-a sugerat la un moment dat, când s-a demarat acest proces de negociere. Este un lucru complicat pentru că are două dimensiuni: unul este dimensiunea strict tehnică, alta este dimensiunea strict politică. Dacă m-ați întreba franc care dintre ele este mai ușor de depășit mi-ar fi foarte dificil să vă spun pentru că ambele sunt extrem de complicate. Ele nu trebuie neglijate, nici una, nici alta. Aspectul tehnic este, sigur, unul pe care poți să îl faci prin anumite instituții care să fie credibile în ochii instituțiilor similare din Occident.

În acest caz, probabil la fel de important precum Ministrul de Externe devine Ministrul de Interne. Adică, ai nevoie să fii credibil nu numai la nivelul Ministerului de Externe al unor state. Discuția se mută la nivel Ministerelor de Interne și dacă, doar Ministrul de Externe este cel care face parte din Delegația care promovează la Bruxelles și UE statul R. Moldova, de pildă, nu știu dacă asta este suficient pentru că acolo atinge doar o dimensiune. Vine Ministrul de Interne din statul respectiv, poate să fie Germania, Franța, Belgia sau de unde vreți dvs. și spune: „Nu, R. Moldova are o problemă”. Atunci el poate bloca

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

decizii care se iau la nivelul Guvernului în statul respectiv. De aceia trebuie să vorbim foarte realist despre aceste lucruri pentru că R. Moldova din această perspectivă are o problemă și problema aceasta ține de gestionarea regiunii transnistrene și modul în care va fi această problemă prezentată oficialilor europeni, repet, nu oficialilor politici europeni ci oficialilor...tot oficiali sunt, fac parte din Guvernele statelor UE dar, care se ocupă cu chestii foarte concrete. Ei nu sunt funcționari europeni, că nu sunt plătiți de Bruxelles. Ei sunt funcționarii Guvernelor naționale dar, aceștia pot avea un cuvânt greu de spus pentru că R. Moldova, repet, trebuie să explice foarte clar cum poți să securizezi frontiera nu dintre R. Moldova și România sau R. Moldova și Ucraina dar, frontiera nefirească așezată, aproximativ, pe râul Nistru. Asta va fi o problemă pe care R. Moldova trebuie să o gândească foarte bine.

În ceea ce privește aspectul politic, iarăși, lucrurile trebuie discutate cu foarte multă atenție pentru că atmosfera care se creează la nivelul UE s-ar putea să genereze probleme. Sunt foarte multe lucruri, astăzi, la nivelul Bruxelles care nu sună bine în ceea ce privește dosarul Balcanii de Vest și unul dintre ele sugerează că Comisiei i s-a dat prea multă putere în gestionarea acestor state și Comisia având suficient de multă putere chiar a generat acest regim de liberalizare a vizelor chiar dacă nu există agreement-ul statelor din UE. Și, acolo s-a pornit o discuție, care la rândul ei, alături de dezbaterile legate de migrație din UE, riscă să creeze o atmosferă care nu va fi favorabilă negocierii pe care R. Moldova o va avea cu fiecare stat în parte. Ca să obții liberalizarea vizelor trebuie să obții un agreement politic de la fiecare stat practic și atunci, sigur că atmosfera trebuie să fie una cât mai favorabilă. Deci, problema tehnică, care sună tehnic, despre cum să obții liberalizarea vizelor are în spate diverse învelișuri politice, geopolitice. Aici trebuie să fii foarte atent cum te ofertezi atunci când negociezi politic și apare o dilemă care este permanent, aproape, în politica externă a R. Moldova mergi la pachet cu Ucraina sau mergi separat de Ucraina. Este doar una din dilemele pe care le putem alătura, repet unei chestiuni care pare strict tehnică dar, toate au repercusiuni politice dacă stăm să analizăm cu multă atenție și până la capăt.

Corneliu RUSNAC: Și ce ar trebui să facă R. Moldova ca să obțină acest regim liberalizat de vize?

5. Obținerea regimului liberalizat de vize

Dan DUNGACIU: Să fie conștientă de complexitatea acestei probleme. Senzația mea este că termene de tip un an, un an și jumătate, care s-au rostit la un moment dat în ajunul începerii negocierilor sunt foarte optimiste. Nu spun că nu ar fi bine să fie așa dar, complexitatea acestor dosare și în România s-au văzut lucrurile destul de împiedecă, complexitatea acestor dosare este mai mare. Diferența dintre R. Moldova și România este că în momentul în care România se pregătea de aderare Bruxelles-ul era pregătit sau ca să spun așa, oboseala aceasta a extinderii de care se tot vorbește nu era atât de presantă. Deci, era într-un fel natural, chiar dacă unii mai strâmbau din nas, era într-un fel natural să continue procesul de extindere. Nimeni nu-și putea realist problema că România sau Bulgaria trebuie ținute înafara UE. Deci, era altă atmosferă.

În al doilea rând, ceea ce s-a întâmplat în Franța, de pildă, unde Sarkozy a impus ca orice extindere după Croația să fie trecută prin referendum este un semn destul de neplăcut pentru că populația, de obicei, din UE nu discern foarte atent între cele 4 milioane, cât e populația R. Moldova și cele câteva zeci de

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

milioane pe care le are Ucraina și discută strict în termeni de emigranți sau de noi și ei, de străini și autohtoni, ca să spun așa, deci, simplifică foarte mult datele problemei și, atunci, și asta poate să fie o problemă. Dincolo de asta, ca să răspund strict la întrebare și mai scurt, trebuie să fie conștientă că este un dosar complicat. Că dosarul acesta are două picioare: unul tehnic, altul politic. Aspectul politici nu ține de politica externă strict, ține de capacitatea de a convinge funcționari din Guvernele naționale că R. Moldova nu este o problemă. În al treilea rând, să ia o decizie, cum va fi ofertată R. Moldova pe viitor, ca actor independent de orice pachet, adică, R. Moldova singură iese din pachet și ca urmare a reculului pe care Ucraina l-a trăit recent, încearcă să țâșnească pe turnantă și să intre în UE singură sau merge la pachet cu Ucraina și în momentul acela, cu siguranță, apar și alte dificultăți. Decizia aceasta trebuie luată de autoritățile R. Moldova. Indiferent de decizie vor fi niște dificultăți dar, ea trebuie luată pentru că încerci să-ți faci niște iluzii că ești fie independent fie la pachet după cum spun circumstanțele sau după cum îți sugerează circumstanțele riscă să fie o decizie care nu te ajută foarte mult. Toate aceste lucruri, și multe altele, trebuie puse pe hârtie, asumate, eu nu spun că nu au fost până acum asumate. Cu siguranță că multe dintre ele sunt asumate și asupra multor dintre aceste dosare se lucrează dar, lucrurile trebuie clarificate și percepute în adevărata lor dimensiune. R. Moldova și-a asumat calea de integrare europeană într-un moment care nu este atât de favorabil cum a fost când acest drum la parcurs România. A fost dificil și în România cu siguranță dar, în R. Moldova lucrurile sunt și mai complicate.

Corneliu RUSNAC: Ca să revenim la problema transnistreană, în ce măsură această problemă, acest conflict ar fi o piedică pentru apropierea R. Moldova de UE dincolo de regimul de liberalizare a vizelor?

6. Conflictul transnistrean piedică sau nu în acordarea de către UE Moldovei a regimului liberalizat de vize

Dan DUNGACIU: Și aici sunt două aspecte. Aspectul după cum spuneam strict tehnic care se leagă de liberalizarea vizelor și asupra căruia nu mai are rost să discutăm acum pentru că l-am trecut în revistă atât cât s-a putut. Al doilea este aspectul politic, sau dacă vreți, geopolitic. Dacă R. Moldova, este într-un fel, pe prima pagină a discuțiilor, dezbaterilor bilaterale cu Federația Rusă prin inițiativa pe care Germania a avut-o asta este un lucru bun dar, poate să fie și un lucru mai puțin bun pentru că de multe ori în acest spațiu traducerile nu sunt cele mai competente. Adică, proiectul de federalizare a început în anul 2000 cu un proiect OSCE care a fost la un moment dat susținut de vreo patru ambasadori ai SUA, chiar de 4 ambasadori, la un moment dat girau acest proiect dar, traducerea lui în limba rusă s-a numit Memorandumul Kozak. Deci, ceia ce a început ca o chestiune ce se putea discuta s-a terminat ca o poveste care trebuie să fie respinsă în stradă. Ei cam așa se întâmplă și cu inițiativele europene. Nu tot ce începe bine se termină bine în această zonă. Ce începe bine se poate termina prost. Și atunci problema care trebuie să fie răspicit spusă și la Chișinău, și cred că într-o oarecare măsură este spusă, e că problema transnistreană nu trebuie discutată sau R. Moldova nu trebuie discutată în contextul chestiunii transnistrene ci chestiunea transnistreană trebuie discutată în contextul R. Moldova. Cine încearcă să facă, fie din neștiință sau din superficialitate, din R. Moldova o anexă a chestiunii transnistrene riscă să împingă Chișinăul pe un drum completament înfundat. Ce înseamnă asta? Înseamnă că în momentul în care două mari importante puteri regionale Germania și Federația Rusă negociază, în momentul acela trebuie să fii foarte precaut până unde merg acele negocieri și cât este dispus fiecare actor să cedeze. Este

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

dincolo de orice idee sau de orice bănuială că Germania a avut un alt tip de agendă când a propus acest aranjament sau această dezbatere cu Federația Rusă, nici vorbă de așa ceva.

Problema este, cu siguranță, ce a făcut Germania, a readus pe agendă o problemă importantă. Dar, dacă îmi permiteți o paranteză, a mai făcut și altceva. Ce a făcut Germania în acest tip de negociere? A preluat o problemă care este importantă pentru UE dar, nu este importantă în același fel, în sensul în care există state cu agende diferite și care nu pun atâta preț pe relația cu Federația Rusă sau care urmăresc un tip de reglementare cu Federația Rusă care este deosebit, diferit. Deci, dacă ai merge în UE și ai spune: „Haideți să semnăm, în particular, un Acord cu Federația Rusă” cu siguranță că nu ai găsi unanimitate. Consensul e greu de obținut. Unii nu sunt interesați alții sunt prea interesați, alții au interesele lor foarte particulare și așa mai departe. Și, atunci UE a delegat tacit, asta a sugerat, cel puțin, Angela Merkel în conferința ei de presă împreună cu Președintele Medvedev, a delegat tacit Germania ca să vadă cât se poate merge pe relația cu Federația Rusă, cât se poate propune, cât se poate ceda, cât de dispusă este Federația Rusă să accepte sau cât este dispusă Federația Rusă să respingă. Germania și-a asumat acest rol. Este un rol foarte important. A tatonat terenul, iar unul dintre lucrurile care i s-au pus în vedere Federației Ruse este soluționarea chestiunii transnistrene. Până aici, sigur, lucrurile sunt importante dar, în această perspectivă trebuie să le vedem. Deci, un soi de, Germania nu este UE atunci când negociază cu Federația Rusă dar, nu este nici numai Germania. Este o strategie nouă în diplomația europeană care nu este validată ca atare, nu este recunoscută ca atare dar, este semnificativă și fac o paranteză aici, probabil că am putea vedea pe termen mediu și lung chiar relația dintre România și R. Moldova desenată în acești termeni păstrând, sigur, proporțiile. Nimeni nu spune că relația Germania – Federația rusă poate fi echivalată relației România – R. Moldova dar, păstrând proporțiile, haideți să spunem franc, R. Moldova este o zonă importantă pentru UE sau trebuie să fie dar, nu există nici acolo consens. Este lipsă de interes, lipsă de cunoaștere, alții au prea mare interes, prea puțin interes, alții leagă Republica Moldova de altă relație, vezi relația cu Federația Rusă, deci neexistând un consens, poate că nu ar strica și la nivelul UE să fie un actor care să nu fie delegat de UE dar, care să împingă lucrurile cât poate să le împingă și să înceapă un soi de tatonare ca ulterior să se întoarcă în UE să spună: „Domnule, atât se poate, atât nu se poate”, am închis paranteza. Nu ar fi rău să vedem un asemenea proiect probabil pentru că nu ar fi în detrimentul R. Moldova, și acum chiar închis paranteza.

Revenind la chestiunea acestui memorandum. Acest memorandum în principiu poate a început, cu siguranță, ca o inițiativă generoasă dar, experiența ne îndeamnă să fim precauți pentru că nu știm cum se termină. Atunci, R. Moldova în aceste condiții ar trebui să fixeze foarte bine liniile roșii peste care nu poate să treacă. Din punctul ăsta de vedere, unele afirmații care s-au făcut la nivelul, și trebuie să spun asta indiferent de biroul în care ne aflăm, nu la nivelul Președinției R. Moldova, în care se condiționează soluționarea chestiunii transnistrene de o prealabilă retragere a trupelor și armamentelor Federației Ruse cred că sunt binevenite pentru că atunci se fixează niște repere clare. În timpul negocierii nu știi cât de mult deviezi chiar fără să-ți dai seama de la proiectul inițial și atunci cineva care să-ți spună „uite, limitele astea sunt reperele, nu putem trece peste ele” cred că este binevenit și o asemenea voce nu strică să fie auzită pentru că nu este obligatoriu să fie intențiile inițiale dar, repet, în timpul negocierilor s-ar putea ca distanțările să fie uneori nepermise. Așteptăm cu foarte mult interes ce poate să iasă din acest memorandum dar, cred că trebuie privit cu precauție așa cum trebuie privit orice tentativă de aranjament

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

în această zonă. Nu cred că a fost vorba acolo de un truc simplist de genul: „retrageți-vă trupele și vă dăm vize” pentru că lucrurile nu funcționează așa în UE. În UE birocrăția este prea mare astfel încât să încurci numerele cu perle. Retragerea trupelor ține de un tip de dosar, vizele de alte tipuri de instituții, deci nu trebuie să simplificăm așa dar, fără să simplificăm, în halul acesta, această problemă trebuie să fie totuși o doză de atenție, repet, pentru că și R. Moldova trebuie să își spună, din când în când răspicat care sunt limitele peste care nu va trece niciodată.

Corneliu RUSNAC: Totuși, cum credeți, care ar trebui să fie rolul UE în procesul de reglementare transnistreană? Este oare suficient ca ea să se limiteze doar la statutul de observator în cadrul formatului 5+2?

7. Rolul UE în procesul de reglementare transnistreană

Dan DUNGACIU: Este foarte greu în timpul jocului să schimbi radical regulile jocului. Formatul acesta 5+2, fie că ne place, fie că nu ne place există. Există cel puțin pe hârtie pentru că din 2006 nu este, de fapt, activă, într-un fel foarte vizibil. Asta nu înseamnă că dincolo de formatul propriu-zis nu există negocieri sau discuții. Însă, dacă UE va reuși să se impună mai mult eu cred că acest dialog bilateral sau acest Acord Merkel-Medvedev este o tentativă în acest sens. Adică, o tentativă de a repune pe agendă, altfel, această problematică tatonând, cum am spus înainte, terenul. Dacă această tentativă sau strategie va avea câștig de cauză, urmează să vedem dar, cu siguranță, doar așa, ne putem imagina astăzi un rol mai activ al UE. Și, dacă mergem mai departe și vorbim de o schimbare a formatului trupelor din regiunea transnistreană, sigur, și aici lucrurile, din perspectiva UE pot să fie avansate pentru că în interiorul OSCE – ului un nou format, sau schimbarea formatului care se află acum localizat în regiunea transnistreană sau plasarea lui sub egida OSCE sunt lucruri care se discută dar, problema de fond este din ceia ce auzim din partea Federației Ruse este, de fapt, un soi de discurs care merge chiar mai jos decât ceia ce rușii numeau pe vremea lui Primakov principiul sincronizării. Principiul sincronizării însemna că problema politică se rezolvă în același timp cu problema militară. Astăzi, și inclusiv declarațiile ambasadorului Federației Ruse Kuzmin, vorbeau despre reglementarea conflictului și, ulterior, se pune problema trupelor Federației Ruse. Deci, lucrurile sunt mai jos decât eram în 1997, dacă vreți, cu acest principiu al sincronizării. Vedem că aici lucrurile sunt destul de complicate. Sigur că o divergență de opinie, mai adăugați aici, când vorbim despre trupe, Tratatul privind Armele Neconvenționale, care este, iarăși, unul aproape suspendat, care este foarte important pentru anumiți actori. Problema care se pune și una dintre multele capcane care există aici este ca nu cumva unor actori din zona europeană sau din zona formatului de negocieri să le vină idea să discute acest Tratat în afara procesului de soluționare. Dacă se va întâmpla acest lucru, problema Tratatului privind armele neconvenționale să fie disociată de problema soluționării conflictului transnistrean atunci cu siguranță că lucrurile nu merg pe o direcție bună. Toate aceste lucruri, toate aceste discuții, dincolo de vorbele, destul de generale, în care abordăm această problemă trebuie să țină seama de niște mici capcane care pot să apară, nu neapărat deliberat dar, pot să apară din interesele diverșilor actori în această regiune care nu sunt, aproape niciodată, convergente, adică, mai pe șleau spus, nu toată lumea vrea rezolvarea în același fel în care vrea sau R. Moldova sau prietenii R. Moldova sau cei mai apropiați ai Chișinăului în acest moment, și, din punctul acesta de vedere, fără să punem la o extremă Federația Rusă și la cealaltă extremă Chișinăul, din punctul ăsta de

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 38, din 05.09.2010

vedere aceste divergențe ar putea să ne joace festa. Orice problemă o discutăm, sigur că ea trebuie să aibă în spate un dosar suficient de bine garnisit ca, mă rog, Chișinăul să fie scutit de pericolul la care este expus de fiecare dată când începe negocierile.

Corneliu RUSNAC: Stimați ascultători vă reamintesc că ați ascultat o emisiune cu dl Dan Dungaciu, Consilier Prezidențial în problemele integrării europene. Aici punem punct programului nostru de astăzi. Emisiunea a fost realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert. Eu, Corneliu Rusnac, vă spun la revedere și vă aștept la un nou program. Pe curând!